net ring from the second half of the 16th–17th century, and a John II Casimir shilling. It is possible to assert that the churchyard of the old Rietavas church could have extended to the present-day retirement home and the area that lies between the current church and the retirement home and is now the site of residential homes, was also used for burials. In investigated trenches different artefacts as a signet rings (Fig. 3, 4), crosses (Fig. 5), 7 coins were found. The cultural layer in the vicinity of the Rietavas Retirement Home has already been destroyed. Many isolated finds characteristic of the 16th–18th centuries were found: stove tile fragments (Fig. 7), sherds of hand thrown pottery, a fragment of a kaolin pipe, and bricks.

It is likely that the stones discovered both during the geological investigation and at the site of trench 2 did not find their way to this location naturally. Two assumptions about their appearance are possible: either elements of 16th–18th-century structures that stood in the vicinity of the retirement home or the remains of the demolished churches came to overlie the cultural layer after they were used to fill a depression in the ground leading to the River Jūra. Sherds of 1st-millennium pottery, i.e. of hand built pots with smooth surfaces (Fig. 8), which could have come from a settlement's destroyed cultural layer were also found at the locations excavated in the vicinity of the Rietavas Retirement Home.

Linas Kvizikevičius,
Justina Stankevičiūtė

Tyrimai Augustinų vienuolyno teritorijoje Vilniuje

2014 m. UAB „Anrestas“ Vilniaus senamiesčio (UK 16073) teritorijoje, istoriniame Rusų (rusėnų) mieste, Augustinų vienuolyno teritorijoje, Bokšto g. 15 – Savičiaus g. 17 sklype tiesė naujus požeminius lietaus nuotekų tinklus. Prieš vykdant darbus balandžio–gegužės mėnesiais KVP trasų vietose atliko detaliuosius archeologinius tyrimus. Liepos mėnesį UAB „Alvora“ tame pačiame sklype vykdė šiluminės trasos rekonstrukciją. Šių darbų metu atlikti archeologiniai žvalgymai.

Sklype archeologiniai tyrimai vykdyti du kartus. 2011 m. žvalgomuosius tyrimus atliko L. Girlevičius. Jie vykdyti numatomo rekonstruoti pastato (vienuolyno R korpuso) rūsyje ir kieme. Ištirtas bendras 16,6 m^2 plotas. Tyrimų metu po piltiniais XIX–XX a. sluoksniais tirti XVI–XVII a. sluoksniai su to meto radiniais, o pastato viduje tirtuose šurfuose aptikta pavienių žmonių kaulų iš suardytų kapų (*ATL 2011 metais*, V., 2012, p. 311–316).

2013 m. D. Antropikaitė sklype atliko žvalgomuosius tyrimus ir vykdant vienuolyno pastato rekonstrukcijos darbus atlikti žvalgymai. Sklypo Š dalyje apie 1,1 m gylyje nuo paviršiaus aptikti kapai, orientuoti galvomis į Š, kojomis į dabartinę bažnyčią. Tyrimų metu aptiktus mūrų fragmentus bei palaidojimus archeologė siejo su XVIII–XIX a. į Š nuo dabartinės bažnyčios buvusiomis šventoriaus kapinėmis. Sklypo centrinėje dalyje, šurfe 3, po XX ir XIX a. sluoksniais, 1,8–2,7 m gylyje aptikti 6 kapai, palaidoti 5 horizontais. Mirusieji laidoti galva į V. Kapai preliminariai datuojami XVI–XVII a.

1 pav. Vidinių XV a. rūsio sienų vaizdas iš R. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 1. The interior walls of the 15th-century basement, as seen from the E.

2 pav. XV a. rūsio ir kapo 10 vaizdas iš viršaus. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 2. The 15th-century basement and burial 10, as seen from above.

Sluoksnio su palaidojimais apačia nepasiekta (*ATL 2013 metais,* V., 2014, p. 253–258).

2014 m. tyrimų metu lietaus nuotekų sistemos įrengimo vietoje atlikti detalieji tyrimai, kurių metu ištirta 190 m² tranšėja 1. Šiluminės trasos rekonstrukcijos metu archeologiniai žvalgymai atlikti 136 m² plote (tranšėja 5). Aptiktas 1,25–3,6 m storio XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis.

Tyrimų metu iš viso atidengta 17 mūrų fragmentų. Ankstyviausia mūrinė statyba sklype siejama su centrinėje sklypo dalyje aptiktomis XV a. mūrinio rūsio liekanomis (1, 2 pav.). Rūsio vidus užpiltas pilku gruntu su smulkiomis griuvenomis, jame aptikta XVII a. būdingų žaliai glazūruotų, augaliniais motyvais puoštų koklių ir varinė saga. Įsigilinus iki 4,2 m gylio nuo žemės paviršiaus ir 2,5 m gylio nuo atidengtų mūro liekanų viršaus, mūro apačia nepasiekta. Tyrimų metu atidengtos dvi rūsio sienos.

3 pav. Jono Kazimiero šilingų lobio vaizdas in situ. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 3. The hoard of John II Casimir shillings, in situ.

Pirmoji, orientuota ŠR–PV kryptimi, buvo 1 m storio. Ji tęsėsi už tyrimų tranšėjos ŠR ir PV pjūvių. Antroji siena, orientuota ŠV–PR kryptimi, tęsėsi už tranšėjos PV ir PR pjūvių. Atidengtų sienų aukštis 2,5 m. Rūsys mūrytas iš įvairaus dydžio (nuo 10x10x10 iki 40x40x30 cm) netašytų akmenų ir raudonų 28x16x8 cm dydžio plytų, ristų kietu pilkos spalvos kalkių skiediniu.

Sklypo P dalyje aptikti mūrai (tranšėjoje 1 – M1–9; tranšėjoje 5 – M1), datuojami XVII–XVIII a. ir siejami su čia stovėjusiu vienuolyno P korpusu, kuris pastatytas XVII a., XVIII a. rekonstruotas, o nugriautas po XX a. 4 dešimtmečio. Centrinėje sklypo dalyje pamatų liekanas (tranšėja 1 – M11; tranšėja 5 – M2) galima sieti su XX a. planuose pavaizduota tvora, kuri prasidėjo ties vienuolyno V korpuso ŠR kampu ir baigėsi ties R korpuso centrinės dalies PV kampu bei XVIII a. pastato grindų liekanomis (tranšėja 1 – M12), o Š dalyje surasta menkaverčių XX a. statinių liekanų (M15).

Centrinėje sklypo dalyje toliau tyrinėtos 2013 m. aptiktos kapinės. 2014 m. tyrimų metu iš viso aptikta 19 kapų, iš kurių 12 visiškai ištirti ir iškelti. Mirusieji laidoti aukštielninki, galvomis į PV, dalis lentiniuose karstuose. Kapuose rasta XVI–XVII a. monetų. Tik dviejuose kapuose aptikta kitokių įkapių: kapuose 12, 17 ir 23 mirusieji palaidoti su žiedais. Kapinės pagal įkapes ir šalia kapų surastus radinius datuojamos XVI–XVII a. Nors kapinės įrengtos vienuolyno teritorijoje, jose laidoti Vilniaus miesto bendruomenės nariai: vyrai, moterys ir vaikai. Į Š nuo vienuolyno R korpuso centrinės dalies PV kampu fiksuoti sluoksniai, nesuardyti palaidojimų metu, todėl tikėtina, jog čia buvusi XVI–XVII a. kapinių Š riba.

Tyrimų metu nustatyta, jog po piltiniais XX a. sluoksniais nuo 0,8–1,5 m gylio yra susiformavęs XVII a. sluoksnis su XVI–XVII a. radiniais (daugiausia rudos ir pilkos molio masės neglazūruotais virimo puodų, rudos molio masės glazūruotų stalo indų, keptuvių fragmentais, Kielcų keramikos šukėmis, puodyniniais neglazūruotais, žalia ir polichromine glazūra padengtų plokštinių ir karnizinių koklių fragmentais), kuris vietomis sunaikintas XX a. tiesiant požeminius inžinerinius tinklus. Šiame sluoksnyje centrinėje sklypo dalyje 1,5 m gylyje surastas Jono Kazimiero šilingų lobis (3 pav.), kuriame kartu su 103 šilingais rastas vario lydinio žiedas su stikline akute bei 16 gelsvo stiklo karoliukų.

Centrinėje sklypo dalyje 1,2 m gylyje fiksuotas pilkas smėlingas sluoksnis su angliukais – buvęs pirminis paviršius, kuris didžiojoje sklypo dalyje sunaikintas vėlesnės urbanizacijos metu. Po pirminiu paviršiumi 1,3 m gylyje pasiektas įžemis – geltonas smėlis.

The investigation on the grounds of Augustinian monastery in Vilnius

In 2014, an excavation (one trench, 190 m^2) was conducted on the plot at Bokšto St. 15 – Savičiaus St. 17 on the grounds of the Augus-

tinian monastery. During the reconstruction of the heating line, monitoring was conducted in 136 m^2. A 1.25–3.6 m thick 17th–20th-century cultural layer was discovered. It was determined that a 17th-century layer, which had been destroyed in places in the 20th century while laying underground utility lines, had formed at a depth of 0.8–1.5 m^2 under the 20th-century fill layers. A hoard of 103 John II Casimir shillings was found together with a copper alloy ring with a glass setting and 16 yellowish glass beads at a depth of 1.5 m in this layer in the central part of the plot (Fig. 3). A grey sandy layer with small pieces of charcoal, i.e. the former original surface, which has been destroyed in most of the plot during later urbanisation, was recorded 1.2 m further down. Sterile soil consisting of yellow sand was reached at a depth of 1.3 m below the original surface.

A total of 17 masonry wall fragments were unearthed during the investigation. The construction of the earliest wall on the plot is connected with the remains of a 15th-century masonry basement discovered in the central part of the plot (Figs. 1, 2). Meanwhile the walls discovered in the S part of the plot are connected to the monastery's S building, which stood at this site, was erected in the 17th century, and was reconstructed in the 18th century. The remains of the same monastery fence were unearthed in the central part of the plot.

The cemetery discovered in 2013 in the central part of the plot was further excavated. In 2014, a total 19 burials, 12 of which were completely excavated and removed, were discovered. Based on the grave goods and the finds discovered beside the burials, the cemetery dates to the 16th–17th centuries.

Justinas Račas

Raseinių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios šventorius

2014 m. rudenį žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu Raseinių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios (UK 1576) teritorijoje buvo ištirti keturi 1x1 m dydžio šurfai, du 2x1 m ir vienas 2x1 m dydžio šurfas tyrimų eigoje praplėstas iki 7 m^2 (bendras ištirtas plotas – 15 m^2).

Istoriniai šaltiniai nurodo, jog prie mūrinės koplyčios 1663 m. pastatyta medinė bažnyčia. Tikriausiai XVII a. II pusėje dalis bažnyčios jau buvo mūrinė. 1730 m. bažnyčia ir šalia stovintis dominikonų vienuolynas apdegė. 1776–1783 m. vyko dideli bažnyčios atstatymo darbai, kurių metu bažnyčia įgavo dabartinį vaizdą.

Šurfai buvo išdėstyti V ir Š šventoriaus dalyse, du šurfai kasti palei pamatus. Tyrimais siekta nustatyti, kokia yra pamatų būklė bei išsiaiškinti, ar teritorijoje yra išlikusių palaidojimų, taip pat nustatyti spėjamas istoriniuose šaltiniuose minimų takų ir praėjimų vietas.

Šurfas 1 dėl nepalankaus grunto ir daugybės kaulų giliau nei 60 cm nebetirtas. ***Šurfe 2*** jokio archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio ar nesuardytų kapų pėdsakų nebuvo aptikta. ***Šurfe 3*** rastas sunykęs ir dalinai apardytas kapas. ***Šurfas 4*** įgilintas iki pamatų apačios, kuri pasiekta 1,5 m gylyje. Jame, kaip ir ***šurfe 5*** archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio nerasta. Pastarasis įgilintas iki 2 m gylio, jame užkasti visi tyrimų metu rasti pavieniai žmonių kaulai. ***Šurfo 6*** vietoje fiksuotas griuvenų sluoksnis, kuris susidarė nugriovus galeriją, jungusią bažnyčią su šalia esančiu vienuolynu, arba vienos iš bažnyčios rekonstrukcijų metu. ***Šurfas 7*** pra-